

skaffe det danske Folk en ny Grundlov, samtidig at indstille til Kongen at nægte Stadfæstelse af den nye islandske Grundlov, fordi der deri indeholdtes en Bestemmelse, som gjorde det muligt paa den islandske Ministers Indstilling at fjerne fra det danske Statsraad de islandske Særloves Forelæggelse for Kongen. Paa den anden Side lod det sig ikke gøre at imødekomme dette islandske Ønske, saa længe der ikke aabnedes nogen anden Lejlighed til at øve den ringeste Kontrol med, at der ikke vedtoges islandske Love, som kunde være til direkte Skade for Danmarks og de Danskes Interesser. Saa længe man ikke havde fundet et andet Sted til en gensidig Kontrol, maatte Statsraadets Stilling derfor paa dette Punkt hævdes.

Gennem besværlige Forhandlinger, som Ministeriet førte flere Aar i Træk, stadig i Samraad med alle den danske Rigsdags Partier, opnaaedes i Statsraadet den 19. Juni 1915 en Overenskomst, som gik ud paa, at det i den islandske Forfatningslov vedtoges, at de islandske Særlove forelægges „der, hvor Kongen bestemmer“, idet der samtidig udstedtes en kgl. Resolution, hvorved Kongen bestemte, at Forslagene „fremdeles som hidtil skulle forelægges Os i Vort Statsraad“.

Det lykkedes paa denne Maade at naa en saadan Forstaaelse, at den nye islandske Grundlov kunde stadfæstes den 19. Juni 1915, fjorten Dage efter, at Danmark havde faaet sin egen nye Grundlov.

Fra dansk Side er der ingen Grund til med Stædighed at fastholde, at denne Forelæggelse af de islandske Særlovsforslag til Kongens Stadfæstelse just skal foregaa i Statsraadet. Man har endog gjort gældende, at dette er vanskelig foreneligt med den danske Grundlovs § 15, hvis Udtryk „Ministrene i Forening udgør Statsraadet“ maa sigte til de danske Ministre. Det er derfor heldigt, at Forslaget til Forbundsloven i det Dansk-Islandske Nævn har fundet en Institution, som her kan træde i Statsraadets Sted, og fra dansk Side vil der neppe kunne blive rejst nogen Indvending mod, at de islandske Særsager i Fremtiden forelægges Kongen af Islands Minister udenfor Statsraadet; hvis Islændingene under den nye Ordning vil finde det stemmende med deres Lands Værdighed og Fordel, at deres Ministre ikke længere skal have Adgang til Statsraadet.

Efter Stadfæstelsen af Forfatningslov Nr. 13 af 19. Juni 1915 for Islands særlige Anliggender stod endnu tilbage Striden om Flaget, idet Islændingene nu rejste Kravet

om særligt Handelsflag. Herom gjorde Islands Minister i Statsraadet den 22. September 1917 Indstilling til Kongen, men det maatte afvises allerede af den Grund, at denne Sag ikke lod sig ordne ad administrativ Vej. Kong Christian den Tiende føjede imidlertid til Afslaget en Udtalelse om, „at naar islandske og danske Synspunkter ikke mødes, vil snarere en almindelig Forhandling, uanset i hvilken Form denne finder Sted, end en særskilt Fremdragen af et enkelt Spørgsmaal føre til den gode Forstaaelse, der altid maa danne Grundlaget for Forholdet mellem de to Lande“.

Med denne Udtalelse af Hans Majestæt Kongen som Udgangspunkt og efter at Rigsdagens Billigelse var blevet indhentet, blev der ført Forhandlinger med Islændingene, som resulterede i, at der ved kgl. Resolution af 15. Juni 1918 blev nedsat et dansk-islandsk Forhandlingsudvalg, bestaaende af Handelsminister C. Hage som Formand, Folketingsmændene J. C. Christensen og Borgbjerg samt Professor ved Universitetet Erik Arup som Medlemmer og to Jurister, Assistent i Handelsministeriet Funder og Fuldmægtig i Skattedirektoratet Magnus Jonsson, som Sekretærer, til at forhandle med Islændingene, der paa deres Side nedsatte et Udvalg, valgt af Altinget, bestaaende af Altingets Formand, Byfoged Joh. Johannesson som Formand, Docent Bjarni Jonsson fra Vogí, Professor Einar Arnorsson og Skoleforstander Thorstein Jonsson som Medlemmer, med Kontorcheferne Gisli Isleifsson og Thorstein Thorsteinsson som Sekretærer. Denne Forsamling traadte sammen i Reykjavik den 29. Juni og var allerede den 18. Juli naaet til Enstemmighed om det Forslag til Dansk-Islandsk Forbundslov, som jeg her har den Ære at forelægge for det høje Ting, og for hvis Enkeltheder jeg nu kortelig skal gøre Rede. For bedre Forstaaelses og Overskueligheds Skyld vil jeg paa enkelte Punkter sammenholde det med det Forslag, der fremkom fra Kommissionen af 30. Juli 1907.

I Kommissionsforslaget af 1908 § 1 betegnedes Island som „et frit og selvstændigt, uafhængigt Land“, der danner „sammen med Danmark en Statsforbindelse, det samlede danske Rige“, hvorimod det i Bemærkningerne til dette Forslag hedder, „Island er stillet ved Siden af Danmark som en særlig Stat“. Disse ikke helt overensstemmende Udtryk i Kommissionens Bemærkninger og Paragraffen selv førte til en Uklarhed, som vakte Ængstelse paa Island og formentlig i meget væsentlig Grad bidrog til, at Kommissionsforslaget blev